

Nr 180.

Av herr **Nordborg**, om viss ändring i bestämmelserna angående handeln med farmaceutiska specialiteter.

I Kungl. Maj:ts kungörelse angående handel med farmaceutiska specialiteter den 15 juni 1934 säges i 2 §.

»Farmaceutisk specialitet må icke försäljas, med mindre specialiteten är upptagen i ett för ändamålet fört register.

Å medicinalstyrelsen ankommer att pröva fråga om specialitets registrering. Registret föres hos styrelsen. För att biträda styrelsen vid prövning av registreringsärenden skall finnas en nämnd, bestående av fem ledamöter, vilka utses av Kungl. Maj:t efter hörande av styrelsen och kommerskollegium.

Utan hinder av vad i första stycket är stadgat, äger styrelsen medgiva försäljning av sådan icke registrerad specialitet, som till sin verkan skall prövas av viss läkare, veterinär eller tandläkare eller varav viss person visas vara i behov med hänsyn till sitt hälsotillstånd.»

Vid en överläggning i riksdagens andra kammare, som föregick antagandet av denna författning (Prot. nr 41 år 1934), uttalades bestämda farhågor för att denna § skulle komma att resa hinder för läkare vid den legitima sjukvården och försvåra eller omöjliggöra för allmänheten att få å apotek inköpa preparat, som visat sig vara värdefulla läkemedel.

Första lagutskottets v. ordförande förklarade sig visserligen icke kunna lämna bestämd förklaring över vad nämnda §, som var synnerligen vagt formulerad, innebure, men att tredje stycket »tillkommit på grund av den anmärkningen, att möjligen denna författning skulle förhindra för de vetenskapsmän, som stå i förbindelse med den vetenskapliga litteraturen och den vetenskapliga tekniken inom specialitetstillverkningen, att experimentera med nya specialiteter, och vidare, att den möjligen skulle kunna förhindra eller försvåra användandet av vissa specialiteter för en eller annan sjuk.»

En annan ledamot av utskottet, som där deltagit i ärendets handläggning, vilken utgick ifrån, att avsikten med lagförslaget vore, att »räcka en hjälpande hand till den allmänhet, som vill begagna sig av dessa olika specialiteter och icke alls att försvåra det för dem», hade uppfattat det av utskottet förordade förslaget »såsom avsett att utgöra en lättnad och icke ett hinder att erhålla sådana läkemedel från främmande länder».

Sedan nu kungörelsen trätt i kraft och en viss erfarenhet vunnits om dess tillämpning, har det visat sig att de uttalade farhågorna till fullo besannats. En avsevärd stor del av sådana specialiteter, som vunnit förtroende bland allmänheten eller som läkare med framgång plägat föreskriva i sin praktik, vilka

hittills hunnits prövas inom medicinalstyrelsen, ha under olika, emellanåt högst anmärkningsvärd motivering, vägrats registrering, där icke, såsom det befarades, registrering alls icke sökts. Läkares recept kunna icke expedieras! Allmänheten förvägras att inköpa medel, som länge funnits tillgängliga å apoteken och visat sig högst betydelsefulla för sjukvården, och hänvisas att söka licens hos medicinalstyrelsen. Sådan lämnas för kort begränsad tidrymd, varefter ny ansökan skall ingivas, ständigt med läkares intyg på heder och samvete, att personen i fråga med hänsyn till sitt hälsotillstånd är i behov av ifrågavarande medel, jämte ansökan om tillstånd att få receptet expedierat.

Att åtskilliga läkare låtit trycka blanketter för nämnda intyg och tillhandahålla formulär för sådan begäran torde visa, att denna utväg att erhålla medicin måste användas i stor utsträckning. Sedan skall medicinalstyrelsens resolution avvaktas, innan receptet får expedieras. Denna procedur måste upprepas för varje ny patient, som får samma preparat föreskrivet, och den måste förnyas åter och åter för samma person, om han efter licenstidens utgång ånyo behöver preparatet.

Att denna byråkratiska omgång för sjuka människor, som kanske omedelbart behövde använda ett visst läkemedel, innebär ökade besvär och risker, torde ligga i öppen dag.

Därtill kommer, att apoteken på grund av detta osäkerhetstillstånd allt mera ställas utan dessa specialiteter och måste rekvirera dem för varje nytt fall från droghandeln, som väl också snart ser sig nödsakad att endast efter rekvisition taga in dessa mången gång högst kvalificerade varor, som ofta äro av utländskt ursprung och icke kunna ersättas med inom landet tillverkade.

Tendenser till en sådan utveckling äro tydliga, och en icke ringa misstämning över lagens tillämpning råder även bland apoteksinnehavarna. Vad en sådan väntetid kan innebära för en sjukling torde icke behöva påpekas. Det gäller sålunda ofta importerade specialiteter, som icke kunna ersättas, och för vilka något reklamerande direkt till allmänheten icke äger rum. Och de ha i regel hittills endast använts efter läkares recept och anvisning, vilket torde ha varit garanti nog mot medlens mindervärdighet eller allmänhetens missledande i bruket av dem.

Med erfarenhet av den svenska läkarutbildningens och den svenska läkarekårens höga ståndpunkt frågar man sig med förvåning, om det är nödigt, att den och framför allt dess specialister, som det här närmast gäller, ställas under slikt förmynderskap under medicinalstyrelsen och dess specialitetsnämnd för att skydda »en stor del av det hjälpsökande svenska folket» från att »bli grundligt lurat, när de köpa dessa specialiteter», såsom författningens syfte karakteriserades av första lagutskottets talesman. — Med en viss häpnad erfar man, att de homeopatiska specialiteterna, mot vilkas reklamerande så grava anmärkningar gjorts, stå alldeles oberörda av denna förordning!

Man frågar sig också, om — med den omfattande differentieringen av läka-rens område — det kan vara möjligt, att kungl. medicinalstyrelsen kan förfoga över en så utomordentlig sakkunskap, som förutsättes för att öva sådan tillsyn över läkarekåren. Man fruktar, att en viss ensidighet kan komma att göra sig gällande, ej minst vid tanken på huru medicinska auktoriteter ifråga om både sedan länge använda och nya läkemedel ofta befinnas stå i diametral motsättning mot varandra. Det kan också befaras, att en nationell isolering på detta betydelsefulla område skulle kunna inträda, som skulle verka hämmande på läkarvetenskapen.

Om icke-registrerade läkemedel finge expedieras på apoteken efter läkares recept, gäves ju den möjligheten för varje läkare att med visst apotek träffa avtal, att vissa dylika medel, som han brukade i sin praktik, kunde hållas i förråd, varigenom åtminstone risken för deras försvinnande ur marknaden ej längre föreläge, vilket skulle innebära en avgjord fördel för patienterna.

På grund av vad jag här anfört tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att 2 § första stycket av kungörelsen angående handeln med farmaceutiska specialiteter av den 15 juni 1934 måtte erhålla följande ändrade lydelse:

»Farmaceutisk specialitet må icke försälgas, utom på av legitimerad läkare utfärdat recept, med mindre specialiteten är upptagen i ett för ändamålet fört register.»

Stockholm den 23 januari 1935.

O. A. Nordborg.
